

Opłata prenumeracyjna na Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych wynosi: a) w Warszawie rocznie: rs. 7 kop. 20 (złp. 48); b) kwartalnie rub. sr. 1 kop. 80 (złp. 12); miesięcznie kop. 60 (złp. 4).

KRONIKA

Na prowincji w Królestwie z początkiem 12 (złp. 80) k... (złp. 70) sama... Królestwie... ro... cznie... za ko... perty

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Jutro Ś. Eleonory Panny.

Wschód słońca o g. 7 m. 6.—Zach. o g. 5 m. 22.

Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmieście w domu Nro 391, naprzeciw Saskiego placu.

Dziś rano stopni zimna 3, wczoraj w poł. ciep. 2. Wysokość wody na Wiśle stóp 4 cali 8.

Z Petersburga 30 Stycznia (11 Lutego.)

Rada wojenna rozpatrzyć przedstawię departamentu wojskowych osad, na skutek żądania zarządu ruskiego, towarzystwa żegluga i handlu, o powiększenie temuz towarzystwu przestrzeni ziemnej w krajach Dońskich kozaków, dla wydobywania antracytu, i znajdując żądanie to i wnioski w tym przedmiocie attamana Dońskiego wojaka zasługującym na uwagę; — uznała ze swęj strony za dogodniejsze, tak dla wspomnianego towarzystwa, jako też i dla innych towarzystw, które się zawiązały dla wydobywania dońskiego antracytu, oznaczyć przestrzeń nie na jedną kwadratową wiorstę z dodaniem 250 sażeni w każdą stronę, albowiem takowy dodatek przy nieforemnej figurze przestrzeni ziemi, może być mniej więcej obszerny 3 wiorsty kwadratowe, — lecz raczej postanowiła oznaczyć miejscowość wyrównyującą przestrzeni czterech wiorst kwadratowych, z tém zastrzeżeniem, iżby roboty dla wydobywania węgla dozwalać początkowo na przestrzeni jednej kwadr. wiorsty za wybraniem takowej przez towarzystwo, i żeby następnie kiedy z tego kawałka wybranym zostanie wszystek węgiel kamienny, przystępować za pozwoleniem rządu wezśnie wyjednanem, do wydobywania z drugiej przestrzeni także na kwadratową wiorstę obszernę, postępując podobnie z trzecią i czwartą wiorstą.

Zgodnie z tą ustawą rada wojenna postanowiła dopełnić 23 § zatwierdzonych NAJWYŻEJ w dniu 7 Sierpnia 1856 roku prawideł o utworzeniu towarzystw dla wydobywania dońskiego antracytu, następującą uwagą: »W zamiarze usunięcia bezpotrzebnych kosztów kompanji dla odszukiwania nowych przestrzeni do wydobywania antracytu, oraz przenoszenia machin i zabudowań, oznacza się dla każdego towarzystwa, zamiast jednej kwadratowej wiorsty, zgodnie z punktem a 11 § rozszerzać roboty po ich skończeniu do drugiej, następnie do trzeciej i czwartej wiorsty.«

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Rada administracyjna Królestwa, na przedstawienie ko-

missji rząd. sprawiedliwości przez dyrektora głównego prezydującego w tejże kommissji, wniesione postanowiła: Dobra Lubojny Lubojenki, pod względem sądowej jurysdykcji, położone w okręgu i pow. Wieluńskim gubernji Warszawskiej, oddzielić od okręgu Wieluńskiego, a wcielić je do okręgu Częstochowskiego, powiatu Wieluńskiego pod względem jurysdykcji sądowej.

L. M. Z treści czytanego w Kronice artykułu O funduszu pożyczkowo-rzemieślniczym wnioskuje, że miłą będzie wszystkim wiadomość, iż i u nas w mieście Włocławku od kilku lat istnieje spółka dobroczynna, składająca się z członków różnych wyznań i mająca na celu, o ile siły funduszone dozwalają wspieranie niezamożnych rzemieślników sposobem pożyczki za małym procentem. Spółka ta jest jednym z tylu dobroczynnych utworów, które zawdzięczamy w mieście tutejszem niezmodowanej troskliwości dla cierpiącej ludzkości JW. hr. Lubieńskiego, biskupa Rodopolitańskiego, który początkowo uposażył kasę rzeczonoj spółki hojnym darem, w ślad którego to wzoru inni członkowie postąpili, jako to: JW. sędzia Kretkowski i W. S. Neuman. Manipulacją tego zakładu trudni się jeden z członków i kassjer. Referent niniejszego obeznany z działalnością rzeczonoj towarzystwa zapewnić może, iż owocem tego zbawienego urzędzenia, klasa rzemieślnicza miasta tutejszego bez różnicy wyznań zachowuje niezatartą wdzięczność dla dostojnego utworzyciela, którego pamięć wiecznie żyć będzie w sercu mieszkańców i obywateli Włocławka i okolicy. Sum cuique!

O korzyściach z założenia projektowanej kolei żelaznej między Odessą a chlebobajnymi okolicami.

przez J. S.

(Ciąg dalszy).

W Odessie ludzie trudniący się handlem, oddawna są przekonani o potrzebie łatwej lądowej komunikacji. Kilka lat temu ułożono nawet plan budowy kolei żelaznej z Odessy do Bessarabii. Następnie plan ten przybrał obszerniejsze rozmiary, a dla przyprowadzenia go do skutku Ksia-

że Woroncow wezwał z Belgii p. Subere znakomitego i doświadczonego inżyniera, którego prace odznaczające się dokładnością i oparte na zdrowym poglądzie, zasłużyły na ogólne uwage.

Pdług projektu Subere, dla poprowadzenia kolei żelaznej, wybrano linję do Olwiopola raczej do wsi Olty leżącej na prawym brzegu Bohu na przeciw Olwiopola i Bohopola, między którymi przepływa ujście Siniachy a to z następujących powodów.

1 Że do tego punktu ogromną masę zboża przywożą z gubernii Kijowskiej.

2 Że gdyby w przyszłości zamierzono koleją żelazną przetrzucić przez Boh, natenczas linija jej mogła by być poprowadzoną o 210 wiorst do Kremeńczuka położonego nad Dnieprem, jako główną arterją wodnej komunikacji między środkową Rosyją a morzem czarnem.

Po wyżej Kremeńczuka na górnym Dnieprze całe lato żeglują statki, ale na dolnym, poniżej Kremeńczuka za Ekaterynostawem, gdzie zaczynają się znane porohy i ciągną się wzdłuż rzeki na 70 wiorst, stanowiąc zapórę statkom, żegluga możliwą jest tylko na wiosnę i to podczas wielkiej powodzi. Rząd od lat kilkunastu zajmuje się różnymi projektami celem usunięcia tych przeszkód, lecz zdaje się że to jeszcze nie nastani tak prędko. Jest to bowiem dzieło olbrzymich rozmiarów.

3 Że Kremeńczuk stanowi jeden z punktów do którego niezawodnie dotykałaby kolej żelazna, mająca się poprowadzić z północnej strefy Państwa Rossyjskiego do południowej.

Suber który jak widać z jego sprawozdania o Belgii, czynny miał udział w budowie kolei żelaznych tego kraju, z całą troskliwością uskutecznił niwellację z Odessy do Olty i oznaczył dalszy kierunek linii do poprowadzenia kolei w wnętrze chlebobajnych okolic. W projekcie swym utrzymuje on, że wynikłoby wiele przeszkód a tém samem więcej nakładów, gdyby zamiast poprowadzenia kolei do Olty, poprowadzono ją wprost na Bałtę. Miejscowość powiatu Bałckiego jak również przyległych mu okolic jest górzysta, wreszcie sążnia Bałta w sferze handlowej ma tę tylko wyz-

NASZE DZIECI.

POWIEŚĆ W DWÓCH TOMACH.

przez

Autora Kłopotów Starego Komendanta.

Tom II.

(Ciąg dalszy).

— Nie może być?... to kłamstwo, to potwarz!

— Tak mówił, proszę pani — odpowiedziała Różia, ciągle jeszcze płacząc.

— Jakto? więc one tu są w Busku, Graniczkie?

— Są dwie, te elegantki co to się nam na wodach zawsze przypatrują, co im się pan Józef tak nieśmiało kłania...

— W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego! i widzianeż to rzeczy! Co ja słyszę, on tam chodzi, on może, on śmie! — nie wierzę! — I zatrwożona staruszka załamując ręce, z osłupiałym wzrokiem zaczęła szybko biegać od kąta do kąta izdebki. Po chwili, gdy również

przeleknioma Różia nierozumiejąc wcale tego zadziwienia Żarskiej, stała na jednym miejscu z wlepionemi w nią oczyma, zagniewana staruszka otworzyła szybko drzwi do kuchenki mówiąc prędko!

— Tekla! biegaj hyżo i poszukaj pana Józefa żeby tu zaraz przyszedł... A chodź od domu do domu, bo go tu pilno potrzeba!... Słuchajno Tekla! — wołała jeszcze z przedsieni — a jakbyś spotkała tego młodego pana Emila, znasz go, co tu dziś był na obiedzie, to powiedz że go bardzo pięknie proszę do siebie...

Służąca jak fruczka pobiegła w miasto, a Żarska powróciwszy do izby usiadła na krześle, i założywszy ręce na piersi, pograżyła się w głębokiem dumaniu. Upłynęło półgodziny, upłynął jeszcze kwadrans, zmrok szary ogarniał powoli sprzęty izdebki, a tu nikogo nie widać. Żarska siedziała wciąż nieruchomie, Różia bała się nawet chrząknąć, bo oparłszy swą główkę na poduszce łóżka, myślała także o dziwnem zatrwożeniu się ekonomowej, gdy ta posłyszała nazwisko Granickich. Nareszcie rozległ się po sieni szybki chód mężki, i wpadł żywo do izdebki Emilek.

— Czy nie ma nikogo? — spytał nie mogąc rozpoznać siedzące kobiety.

— Jesteśmy panie Gąsiewski — odezwała się przebudzona tem Żarska. — To pan Emil! bardzo dziękuję panu żeś był łaskaw przyjść do nas.. Siadajże pan — mówiła z widocznym przymusem — choć tak ciemno, ale to nic nie szkodzi. Chciałam się tylko zapytać pana, czy to prawda jest coś pan mówił Rózi, że mój Józef u jakichś Granickich przesiaduje?

— Tak, prawda...

— I cóż to są za jedne te panie?

— Córci a raczej jedna młodsza córka, a starsza pasierbica Granickiego, który kupił od nas przeszłego roku Sliwice... A są to wcale ładne panny, i podobno p. Żarskiego z Warszawy im jeszcze znajomego, dobrze tam widzą. We czwartek na tym balu w ogrodzie, tańczył dużo ze starszą panną Marją, ojciec zaś uważał na pierwszym reunionie fundował mu w bufecie szampana.

— A moje nieszczęście! — przerwała z głębokiem westchnieniem Żarska.

— Eh proszę pani są to panny bogate, ładne; wszystka młodzież tutejsza bardzo synowi pani zazdrości...

— A żeby je sobie wzięli wprzód niżem ja tej godziny dożyła!...

szość, że obecnie stanowi środkowy punkt idących z *Podola i Wołynia* ku południowi transportów zbożowych. Ale nie ma wątpliwości, że gdy zostanie pobudowana kolej żelazna z *Odessy* po linii obiegającej *Bałtę* to zbożowe karawany wezmą odpoledniemu temu kierunek.

W dalszym ciągu projektuje Subera, ażeby od kolei *Odesko-Ołckiej* poprowadzić odnogę od małej *Wradiewki* na krzywe jezioro w kierunku jednego ze środkowych punktów gubernii zachodnich. Za takie środkowe punkta uważa się tu *Humani Tulczyń i Mohylew*. Trzy te miasta w jednakowej są odległości od *Odessy*, odległość zaś z *Humania do Tulczyń* wynosi wiorst 100; a z *Tulczyń do Mohylewa* 80. A więc *Tulczyń* albo *Bractaw* położone na prawym brzegu *Bohu*, stałyby się blizkimi lub dotykającymi punktami kolei żelaznej. Rozumie się że podobny kierunek linii nie wszystkie zarówno bezpośrednio dotykałyby poszczególne miasta, warunku tego nawet nie podobna żądać. Wszakże korzyści jakieby spłynęły z założenia kolei żelaznej doznałyby cały kraj objęty jej promieniem. Czumacy podejmowałyby się dostaw zboża o 100 wiorst lub więcej, byleby nie wychodzili za obręb rodzinnej okolicy, nie uzalaliby się na mitrężenie najdroższego czasu, przy oddawaniu powierzonych im ładunku, oraz nie traciliby na próżno prawie całych dni w czasie przepraw na promach, nie zawodnie pobudowanoby w różnych miejscach, szczególnie na rzeczce pod *Olwiopolem i Bractawem* trwale drewniane mosty.

Dotąd mówiliśmy wyłącznie o transporcie zboża, nie wspominając ani słówka o pasażerach. Nie ulega wątpliwości, że w ogólnej cyfrze dochodu ostatni tytuł obejmuje mniejszą cyfrę od pierwszej, jednak po otwarciu kolei żelaznej dochód z podróży mógłby być bardzo znaczny. Może nie każdy wie z tych co u nas i za granicą widzieli koleje żelazne, któremi kilkakrotnie codziennie tysiące osób przebiega, że jeszcze nie zbyt dawno nim rozgałęziono komunikacje za pomocą kolei, dylizans 8-o lub 12-o osobowe przebiegały temi samymi linijami, tylko raz, we 24 godzin i to nie zawsze zupełnie zajęte. Świetny rozwój handlu jaki niezawodnie nastąpi po otwarciu projektowanej kolei żelaznej, ze względu na mały koszt i oszczędność czasu wiele zastanie zachęconych do podróży w rozmaite miejsca i do *Odessy*.

Nakład potrzebny na budowę kolei żelaznej w zachodnich guberniach nie może być tak wielki jaki mógłby być w podobnych okolicznościach winnych guberniach cesarstwa. Miejscowość tu prawie wszędzie równa, tak iż na całej linii do *Ołty* potrzeba będzie zbudować tylko dwa tunele jeden długi na pół, drugi na półtory wiorsty. Z małej *Wradiewki do Tulczyń* albo *Bractawia*, kolej może być poprowadzona po nad *Bohem*; na całej tej linii nie ma ani błot, ani wielkich rzek, ani znacznych dolin, wyjąwszy nie wielkich wąwozów, któremi przepływają małe strumyki, a zatem dużych mostów wznosić tu nie potrzeba.

Szyny, wagony i lokomotywy mogą być zaku-

pione w Anglii, i sprowadzenie do *Odessy* za nader umiarkowaną cenę frachtową, licząc od 5 do 6 *szylingów* za ton (63 pudry), albowiem upakowanie na okręta podobnych przedmiotów i onych wyladowanie, dosyć jest łatwe i przytém na okręcie mało miejsca zabierają. Węgiel kamienny angielski do lokomotyw podobnie da się łatwo użyć, bo na miejscu jest tani, a sprowadzenie go mało kosztuje. Wreszcie znajdujący się w ziemi *Kozaków Dońskich antracyt*, którego dwa pokłady w *Gruszewie*, nie licząc innych 50, obejmować mają wedle *Barbota de Marny* do 93,450,000 pudrów paliwa, które przy rozwoju komunikacji może być tańsze w użyciu do lokomotyw od angielskiego koks (2) pomijając w końcu to przypuszczenie, że z czasem koks można będzie zastąpić w części drzewem, które nadzwyczaj jest tanie w okolicach przyległych północnemu krańcowi projektowanej kolei *Odesko-Ołckiej*.

Wynagrodzenie właścicielom ziemskim za grunta użyte pod projektowaną kolej żelazną wynosiłoby by nie więcej jak R. sr. 10 za jedną *desiatynę* czyli z *morgi* (2,400 sążni kw: sążeń równy jest 7 st: ang), a wynagrodzenie za jedną włościańską chatę R. sr. 25. Ludzi do robót ziemnych wszędzie można znaleźć za umiarkowaną zapłatę, licząc k. sr. 20, a w niektórych okolicach k. sr. 15 za dzień. Jest to zwykła zapłata dziennemu robotnikowi w guberniach zachodnich.

Podług obliczeń Subera, wiorsta projektowanej kolei żelaznej licząc w to wszelakiego rodzaju budowle, oraz wagony, lokomotywy, i t. p. kosztowała by R. sr. 73,000, a zatem 330 wiorst z *Odessy do Bractawia* wyniosłoby kosztów około R. sr. 24,000,000.

Przejdźmy teraz do rocznego dochodu, jakiego można oczekiwać z projektowanej kolei, a jaki wykazał w swém sprawozdaniu p. *Kurowicz* praktyczny i doświadczony znawca handlu *Odeskiego*. (3)

Do *Odessy* można sprowadzić koleją z najdalszych jej punktów do 800,000 czetw. psze-

(2) W ziemi *Kozaków Dońskich* z kopalni *Uspenskiej* i *Lis'yc* zańskieję kamiennego węgla wydobywają rocznie do 800,000 pudrów, a z kopalni *Gruszewskich* i *Ekaterynina* antracytu do 2,360,000 Pudrów. Węgiel kamienny używany wyłącznie w odlewni *Ługańskiej*, nie może być przewożony w dalsze okolice, bo bardzo się psuje. Antracyt przeciwnie, używa się z jednaką korzyścią jak w metallurgicznych operacjach, tak i pod kotłami parostatków krążących na morzu *Czarném i Azowskim*, oraz na rzekach w nie wpadających; również opalają nim zakłady i w wielu tamtejszych miastach mieszkania.

Yoor znakomity angielski chemik, analizując antracyt doński znalazł że takowy zawiera w sobie 95 0/10 części palnych i że płomień jego jest dosyć znaczny, a zatem użyty pod kotłami lokomotyw i parostatków, może większe zapewnić korzyści od antracytu *Amerykańskiego i Xięztwa Walii*.

(3) P. *Kurowicza* rozprawa o możliwości pobudowania kolei żelaznej z *Odessy do Gubernii zachodnich*, ogłoszoną była w r. 1852 w *Gazecie Odeskiej*.

nicy licząc od jednej po k. sr. 120 co uczyni R. sr. — — — 960,000

Z okolic *Ołty i Olwiopola* albo *Bałty* 700,000 czetwerti licząc od jednej po kop. sr. 75 co uczyni R. sr. — — — 490,000

Uwaga. Ilość ta 800,000 i 700,000, a razem 1,500,000 jest daleko mniejsza od tej jaka może być rzeczywiście sprowadzoną do *Odessy*; podobna bowiem ilość ma tylko miejsce w latach mierzego urodzaju, a i w takim razie można śmiało przypuścić, że ze trzech gubernii zachodnich dowiozą 1,800,000, jakoż po wysłaniu za granicę 1,500,000 czetw. zboża, sama *Odessa* potrzebuje na konsumcję swoją przeszło 300,000.

Inne produkta jako to: żyto, jęczmień, owies, mąka, kasza, wosk, miód, sadło, wódka, wyroby *Rossyjskich rękodzielni*, (nie dla *porto franco Odessy* lecz na wysyłkę do *Chersonu* i gubernii *Tauryckiej*) oraz towary tranzytowe z *Radziwiłłowa* i t. d. uczynią R. sr. — — — 350,000

Za odwóz z *Odessy do gubernii zachodnich* towarów kolonialnych, tytoniu tureckiego, bawełny i przędzy bawełnianej, win, oliwy, farb, mahoni, soli i t. d. uczynią R. sr. — — — 800,000

Uwaga. Można się spodziewać, że rocznie do 1,000,000 pudrów węgla kamiennego będą potrzebować rafinerje których jest tu znaczna liczba, oprócz 80 cukrowni znajdujących się w dwóch powiatach gubernii *Kijowskiej*, gdzie drzewo znacznie podrożało, szczególnie po zaprowadzeniu oszczędności w przetrzebionych lasach. Węgiel kamienny którego w *Odessie* pud kosztuje k. sr. 12, za dodaniem pięciu kopiejek za dostawę koleją do *Ołty* lub *Krzywego Jeziora*, byłby nader korzystnym dla podobnych fabryk. Można go nawet odsyłać do przeznaczonych zakładów furami wracającymi od stacji kolei żelaznej dokąd przywożilyby zboże; z tego źródła mógłby wynosić dochód R. sr. — — — 50,000

Za przewóz osób (licząc w to jako dochód koleji), sumę R. sr. 60,000 którą wydaje rocznie Zarząd Pocztowy za odwóz poczt, na utrzymanie stacyj pocztowych i na extra-poczty wyniesie Rub. sr. — — — 70,000

Razem rocznego dochodu R. sr. 3,300,000

Z summy tej odtrąca się na utrzymanie w porządku zabudowań, wagonów, lokomotyw, szyn, tudzież na materiał palny i na pensję służbie rocznie R. sr. — — — 1,300,000

A zatem pozostaje czystego docho. 2,000,000 które stanowi dywidendy 8 1/3 od sta. (d. n.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE. Depesze Telegraficzne.

Paryż 16 Lutego. W mowie Cesarza przy otwarciu Ciała prawodawczego czytamy mniej więcej:

„Moja mowa zagajająca w zeszłym roku, zakończoną była błaganiem o błogosławieństwo Boże, aby niebo raczyło usiłowania nasze kierować w duchu zgodnym z interesem ludzkości i cywilizacji. Zdaje się że modły moje zostały wysłucha-

— Gdzież panna *Rozalja*? — przerwał *Emilek*.

— Słaba mój panie *Emilu* i zdrzemnęła się trochę; głowa ją bardzo boli...

— Czy tu śpi? — powtórzył ciszej.

— Tu, tu...

— A to ja może przeszkadzam — sumitował się powstając zwawo pan *Emil*. — Biedna panna *Rozalja*, niedawno była tak zdrową i wesołą...

— Bóg to tam wie co kogo ma boleć — mówiła *Żarska* odprowadzając go do drzwi. — Dziękuję panu, dziękuję za jego grzeczność, a jutro zajrzej pan do nas, bardzo prosimy; panna *Szymona* dziś się spodziewam z *Sosenki*, to pomówimy o tem co pan wie...

W kwadrans może po wyjściu *Emilka*, wróciła służąca oświadczając, że zbiegała całe miasto i nigdzie pana *Józefa* odszukać nie mogła; tylko dodała, jakiś pan jej powiedział, że poszedł na spacer za miasto z pannami *Garnickimi*...

— Moja pani *Żarska* — odezwała się po odejściu sługi *Rózia*, całując nieruchomą staruszkę w ręce. — Powiedz mi pani co to się stało, czego pani tak bardzo się zmartwiła?

— Daj mi pokój moje dziecko! — odrzekła na pół z płaczem. — Tyś jeszcze za młoda, kochanko, żebym ci te rzeczy mogła opowiedzieć. — Dość, że Bóg za ciężkie grzechy moje ukarał mię na synu, którego kochałam nad życie...

— On nie winien moja pani, [zapewne go wciągnęli, usidlili...

— Eh! co tam, nie mam syna i cała rzecz! Prędzejbym się śmierci spodziewała niż takiej hańby własnego dziecka... Mój mocny Boże! cóż to za świat teraz, co to za ludzie, co to za dzieci!...

Rózia umilkła siadając w dawniejszem miejscu, a staruszka szepejąc sobie nieustannie i płacząc, chodziła po izbie zaglądając co chwila do okna.

W godzinę potem zaturkotała znana bryczulka pana *Szymona* przed oknem, inim *Rózia* zdążyła wybiedz na przeciw ojca, już ten wykrzykując po swojemu otworzył drzwi izdebki.

— Niech będzie pochwalony *Jezus Chrystus*! — A cóż tu tak ciemno u was?

— *Tatunio!* — krzyknęła *Rózia* biegnąc ku ojcu.

— Jakże mi się miewacie? — pytał stary zrzucając z ramion przemokłą burkę i ściskając w objęciach tulącą się dziewczynę. Pani *Żarska*, a cóż to imość tak nachmurzona? — mówi przypatrując się zapłakaną staruszkę. — *Róziu!* powiedzno mi co się tustało?... E, e, e! to i acanna pani mój także w płaczach! — zawołał trzymając ją za ramiona i zaglądając w oczy.

— Głowa ją bolała — wyrzekła dość obojętnie *Żarska*.

— To chyba i panią bolała — dorzucił prędko pan *Szymon* — żeby to było w zimie, myślałbym panie mój żeście zagorzały... *A Józef* gdzie?

— Oj ten *Józef*, ten *Józef*...

— No cóż *Józef*? — mówił niecierpliwie się *Tarkowski*. — Powiedzże u stu kaczek, żebym i ja w końcu z wami się nie rozbezczał.

— Mój *tatuniu* ja nie wiem, to pani *Żarska* o coś się martwi...

— A cóż u kaduka za tajemnice, że o nich dowiedzieć się nie można! Pani *Janowo* dobrodziejko, powiedzno co się to stało?

— Stracona cała moja nadzieja mój drogi

ne. Pokój został podpisany, a trudności szczególne jakie pociągnęło za sobą wykonanie traktatu paryżkiego, zostały szczęśliwie przewalczone. Zajście między Królem pruskim i Związkiem szwajcarskim utraciło zupełnie charakter wojowniczy i możemy się spodziewać blizkiego zupełnego załatwienia tej sprawy. Przywrócone na nowo dobre porozumienie między mocarstwami opiekującemi się Grecją czyni zupełnie niepotrzebnym dłuższy pobyt wojsk angielskich i francuzkich w Pireus. Jeżeli smutna niejedność powstała w przedmiocie spraw neapolitańskich, należy to także przypisać zyczeniu które zarówno ożywia rząd królowej Wiktorji i mój, żeby wszędzie działać ile możliwości na korzyść ludzkości i cywilizacji. Dziś kiedy najlepsze porozumienie między wszystkimi wielkimi mocarstwami panuje, możemy gorliwie pracować nad tem aby wewnętrzne siły i bogactwo narodu produkować i rozwijać. Możemy walczyć przeciw cierpieniom jakim postępujące ciągle społeczeństwo ulega.

Następnie Cesarz przystępuje do wewnętrznych stosunków i mówi mniej więcej: Pokój roznosi swoje błogosławieństwo pomimo wojny i niedostatków tak jeszcze nowych. Wzrastające dochody z podatków niestałych są pewnym znakiem wzrostu powszechnej pomyślności. A jednakże część ludu cierpi bardzo. Potrzebuje on dobrego żniwa. Dobroczyńności prywatnych osób i rządu są tylko słabym łagodzącym środkiem. Postanowiłem zmniejszyć wydatki nie wstrzymując wszelkich robót publicznych i zniżyć pewne podatki bez uszkodzenia finansów. Równowaga w budżecie na rok 1858 okaże się z pewnością. Fundusze z poprzedniej pożyczki wystarczają zupełnie na pokrycie wydatków wojennych. Budżet ministerstwa wojny i marynarki zostanie zmniejszony. Kontyngens popisowych co rok mających być wezwanymi do służby wynosić będzie stale 100,000, to jest o 20,000 więcej niż dawniej powoływano w czasie pokoju. Ale według przyjętego przezemnie systemu, dwie trzecie części spisowych ma tylko dwa lata zostawać pod chorągwiami i ci następnie dostarczą rezerwy z której przy pierwszym niebezpieczeństwie utworzyć można armję przeszło 600,000 ludzi. Zold wyższych i niższych wojskowych zostanie podwyższony. Na powiększenie niskiego żołdu podrzędnych urzędników przeznaczają się 5 milj. fr. Od 1 stycznia 1858 roku ma ustać uowy podatek wojenny dziesiątego centyma. Wskutku tego, brakować będzie 23 milj. Aby to pokryć i wielokrotnie objawionemu życzeniu Ciała prawodawczego zadość uczynić zajęm się wprowadzeniem nowego podatku od papierów publicznych (*je vais étudier l'établissement du nouveau droit sur les valeurs mobilières*).

Zakład karny w Cayenne, z powodu panującej tamże żółtej febry, przeniesiony zostanie do Afryki lub gdzieindziej.

Dalę Cesarz zapowiada nowy kodex wojskowy i zakończy mowę oświadczeniem, że z ufnością spogląda w przyszłość, że Francja nikomu

nie zrządziwszy szkody, odzyskała należną jej pozycję w świecie i może się bezpiecznie poświęcić temu wszystkiemu, co duch pokoju stworzyć jest zdolny. Oby Bóg nie przestawał opiekować się Francją, aby dziś można powtórzyć to co pewien sławny człowiek powiedział o konsulacie: Zadowolenie wszędzie panowało i kto tylko nie holdował złym namiętnościom stronnictw, czuł się szczęśliwym wśród powszechnego szczęścia.

(*Preussische St. Anzeiger.*)

A N G L J A.

— Względem stosunków w Melbourne (Australia) tamtejszy *Argus* pisze co następuje pod dniem 2 października:

Chociaż zima z powodu gwałtownych deszczów nie jest wecale pomyślną dla kopaczy, jednakże zbiór złota do końca wrzesnia przyniósł 180,000 fst., i w tym roku wysłano już 3,124 361 fst., kiedy tymczasem w odpowiednim perjodzie zeszłego roku wysłano tylko 1,815,284 fst., a w 1854 roku 1,653,999 fst. O zmniejszeniu zatem zbioru złota nie może być mowy i ciągle odkrywane są nowe jego pokłady, a między temi ostatnio jeden z najważniejszych pod Dunolly, gdzie w ciągu miesiąca wrzesnia zebrano się 50,000 kopaczy, z których jak to zwykle, mała liczba znaczne korzyści odnosi. Ludność kolonji wynosiła w dniu 31 grudnia 1855 roku 319,379 głów, i w pierwszych sześciu miesiącach bieżącego roku zwiększyła się przez imigrację o 8,714, a przez nowo-narodzonych o 3,345, tak więc w ostatnim dniu czerwca wynosiła 331,438 głów. Wywóz wełny w porównaniu z dwoma poprzednimi latami znacznie się zmniejszył. Nad budowlami publicznymi czynnie pracują. Nowy gmach parlamentarny ma być w listopadzie gotowy. Linja telegraficzna z Melbourne do Kynetown, Castlemare i Soudhunt blizką jest skończenia; roboty kolei żelaznej do Geelong i Ballarat szybko postępują. To samo powiedzieć można o kolei północno-wschodniej, a linja idąca na wschód wkrótce ma być rozpoczęta. Zręczni robotnicy ciągle jeszcze są poszukiwani i dobrze płaceni. Spodziewamy się tu korzystnych letnich interesów, ale nie można zaprzeczać że dowozy nieodpowiadają wzrostowi ludności, dla tego wszystkie targi ciągle są przepelnione.

(*Preussischer St. Anzeiger.*)

A U S T R J A.

— Dowiadujemy się że Jego C. Mość nadał ministrowi spraw wewnętrznych, baronowi von Bach, wielki krzyż orderu Śgo Stefana (patrz wczorajszą Kronikę) z czem zarazem połączony jest tytuł hrabiowski. Łaska ta jest skutkiem wysokiego zadowolenia Jego C. Mości z rezultatów podróży po królestwie lombardzko-weneckim, którą szczególnie baron von Bach gorliwie doradzał.

— Piszą z nad Adygi 3go lutego do *Oest. Zeitung*:

Przed kilku miesiącami postanowienie ministerjalne wprowadziło w gimnazjach Trydentu i Roveredo język niemiecki, jako język naukowy w wyższych klassach. Czy ustne przedstawienia ze strony obu tych miast przeciw temu postanowie-

niu zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem, tego nie wiemy. Dotychczasowe rozporządzenia dozwalające aby kandydaci do stopnia doktorskiego pochodzący z krajów włoskich, zdawali w języku włoskim examina na uniwersytecie w Insprucku, zostały niedawno zniesione. Tu na granicy niemieckiego narzecza, nie rzadko się zdarza, że władza niemiecka, decyzyje swoje dla stron interesowanych włoskich, wygotowuje w języku włoskim i przyjmuje podania w tym języku pisane, chociaż to według przepisów prawa miejsca mieć niepowinno. (*Schl. Zeitung.*)

F R A N C J A.

Paryż 15 Lutego. Na czele dzisiejszej nieurzędowej części *Monitors*, czytamy następującą notę:

Postanowienie z dnia 17go lutego 1852 r. zasądające że dwa wyroki sądowe potępiające, wydane przeciw jakiemu dziennikowi, pociągają za sobą zamknięcie takowego, dodaje że przestępstwa które ściągły te wyroki, powinny być spełnione w przeciągu dwóch lat. Niektóre dzienniki wystąpiły z zapytaniem, czyby nie należało zastosować przez analogję to samo rozporządzenie do dwóch napomnień administracyjnych, po których może nastąpić zawieszenie na dwa miesiące lub więcej przez postanowienie ministerjalne. Podobna analogja nie istnieje w prawie i nie może być przyjęta co do zasady.

Zupełnie różnie od zamknięcia, tego ostatniego środka, który po drugim wyroku potępiającym w oznaczonym przeciągu czasu występuje wprost z prawa, czasowe zawieszenie jest tylko fakultatywnem. Nawet po dwóch napomnieniach jeśli fakta nie nakazują zaraz surowszej decyzyji, może jeszcze nastąpić trzecie napomnienie, i rząd który z wielkiem umiarkowaniem używa praw jakie mu są nadane w przedmiotach prassy, w interesie porządku i pokoju publicznego, bierze zawsze na najściślejszą uwagę tak datę jak i ważność faktów które spowodowały poprzednie ostrzeżenie

— Ze wszystkich kwestji bieżących polityki europejskiej, kwestja Księstw wywołuje najważniejszą kłopoty i nieporozumienia i najwięcej może zdolną jest zakłócić stosunki między rządami europejskimi. Wiadomą jest drażliwość Austrii w tym przedmiocie i jaką ona okazała nieufność na różne strony. Nie wiemy do jakiego stopnia należy przywiązywać wiarę do pogłoski która krążyła tudzież, że gabinet wiedeński zatrzymał poruszenie ewakuacji swoich wojsk z Księstw Dunajskich ani w jakim stopniu fakt ten jeśli jest prawdziwy, może mieć związek z antagonizmem coraz wyraźniej okazywanym w tym względzie przez to mocarstwo przeciw rządowi inne mającym zdanie.

W wiadomościach nadchodzących z zagranicy, bardzo mówią o prawdopodobieństwie zbliżenia się między rządem neapolitańskim i mocarstwami zachodnimi a szczególnie Francją.

— Bal dany wczoraj przez księcia Hjeronima, był bardzo świetny. Tłum był wielki, ale nie zbyt liczny; Cesarz otworzył bal z księżną Matyldą; książę Nassau ciągle bardzo uprzejmie przyjmowany u dworu, podawał rękę Cesarzowej, która miała

panie Szymonie; przyjechały tu do Buska Granickie, wiesz pan Szymon, te, te, ze Sliwic...

— No i cóż?...

— Ha, i pan Józef uwiązał tam jak w domu.

— Nie może być? pani pozwoliłaś na to panie mój, co?

— Do dzisiejszego dnia anim wiedziała o tem, ale że tak mię Pan Bóg chciał dotknąć, to się i stało... Nie mam syna, nie mam syna! zawołała płacząc na nowo.

— Dajno asani pokój! — persadował Tarkowski. — To wstyd na dzieci płakać, cóż to asani u kaduka nie matka, co? Przecież sobie można poradzić.

— Moja Róziu — odezwał się po chwili — wyjdźno kochanko do drugiej izdebki, ja tu mam z panią Żarską trochę pomówić.

A gdy posłuszna dziewczyna zamknęła już drzwi za sobą, stary wziął za rękę płaczącą Żarską, i ciągnąc ją ku kanapce usiadł sam mówiąc:

— Siadajno i pani. Więc powiadasz imość, że wrócił się do nich?...

— Oj wrócił się wrócił na moją biedę.

— I jakże się to stało? — badał Szymon pocierając łysinę.

— Powiedziałam już jegomości, że nie zgola nie wiedziałam o tem; latał i wybiegał ciągle z domu, ale ja myślałam zwyczajnie jak młody do znajomych, do przyjaciół. Aż tu dziś dowiaduję się od tego młodego Gąsiewskiego...

— To i on tu jest?

— A jest ci jest... także zburmaniony panicz, dowiaduje się mówię, że tam chodzi Józef, one go ciągną, sam Granicki częstuje po balach, i całe miasto tylko o tem gada... Oj heretyk, niepoń, proszę jegomości, że też ani pisał...

— Czy Rózia wie o tem?...

— To też jeszcze bardziej mię gryzie, że wie i nie posadzam ją, ale zdaje mi się że tego płacze. Dobre dziewczątko, zadurzyło się licha wie po co w tym niewdzięczniku. Wiesz jegomość taka jestem zła teraz, żebym munie wiedzieć co zrobiła...

— Hm — trudna rada panie mój! — mrucał sobie stary krzywiąc nosem i przebierając palcami po stole. Leż głupcze w błoto, leż panie mój!... Wystrychną cię na dudka i rzecz skończona! Przykro mi, bardzo przykro moja pani Żarska — odezwał się westchnawszy — ale...

— Ja sama wiem proszę pana — przerwała skwapliwie ekonomowa — że tu moja osoba z pozwoleniem nie potrzebna już...

— Oh kiedy to bieda z wami! Nie łap no pani ryb przed siecią. Nie o tem chciałem mówić; otóż wysłuchajmy się wprzódy a potem będziemy przerywać. Nie ma tu co innego do roboty, jak zabrać was oboje do Sosenki. Józef ma już tyle rozumu, że wiedział co go czeka. Przykro mi, przykro, moja droga Jasiowo, ale sama wiesz jakie miałem względem niego zamiary, co chciałem zrobić... U nas być nie może; bo i ta Rózieczka powinna zapomnieć o nim; stało się, i jęj świat nie oszczędził, i na moją starą głowę panie mój nie zważał... Tak to tak... Człek strzela, a Pan Bóg kule nosi... wszyscyśmy głupie ludziska! — No dajno pokój moja Jasiowo, nie płacz już, mówię że stało się podług Boskiej woli, trzeba to przyjąć z pokorą. Tak czy sak, pani u nas pozostaniesz z córka...

(*Dalszy ciąg nastąpi.*)

